

Brocki, Zygmunt

"W służbie nauce i szkole. Księga pamiątkowa poświęcona Profesorowi Doktorowi Zenonowi Klemensiewiczowi", Warszawa 1970 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/3, 671

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

a następnie z Bonn, Berlinem, Królewcem i Wrocławiem. J. Tuczyński pisze, że znajomość indianistyki naukowej w okresie romantyzmu była w Polsce w porównaniu z Anglią, Francją, Niemcami ograniczona, ale w porównaniu z Rosją, Czechami i Bułgarią do 1830 r. bardzo rozwinięta. Prekursorem indianizmu w Polsce był Franciszek Karpiński, puławczyk, w Warszawie działał Walenty Skorochód Majewski, autor kilku prac o sanskrycie i Indiach, w 1825 r. w „Dzienniku Warszawskim” sławista Andrzej Kucharski ogłosił rozprawę *O dialektach słowiańskich i o języku sanskryckim*, która — jak pisze J. Tuczyński — „reprezentuje już poziom językoznawczy i metodologiczny, który ją zrównuje z pracami uniwersyteckich indianistów owych czasów” (s. 38), a dzieło Lelewela *Dzieje starożytnych Indii* (1820), charakteryzujące literaturę, filozofię, mitologię, prawo, ustrój społeczny, geografiię i związki z innymi cywilizacjami „jest do pewnego stopnia małą encyklopedią indianizmu na początku XIX w.” (s. 40).

Z. Br.

W służbie nauce i szkole. Księga pamiątkowa poświęcona Profesorowi Doktorowi Zenonowi Klemensiewiczowi. Warszawa 1970 Państwowe Wydawnictwo Naukowe ss. 554.

Powyższa księga powstała z inicjatywy Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego (którego prof. Klemensiewicz był przez kilka ostatnich lat wiceprezesem) dla uczczenia 50 rocznicy pracy dydaktycznej prof. Klemensiewicza. Rocznica ta przypadała na rok 1969. Niestety, do wręczenia księgi Jubilatowi nie doszło: 2 kwietnia 1969 r. zginął on w katastrofie lotniczej.

W pierwszym dziale księgi znajduje się siedem artykułów charakteryzujących działalność naukową (artykuł Przemysława Zwolińskiego), dydaktyczną, wychowawczą, organizacyjną i społeczną prof. Klemensiewicza¹.

Następny dział stanowią prace językoznawcze, w dziale trzecim *Zagadnienia szkół wyższych* jest 14 artykułów, z których dwa dotyczą całkowicie historii nauki: Tadeusza Słowikowskiego *Kraków ogniskiem polskiej myśli naukowej* (ss. 453—467) i Bogdana Suchodolskiego *Czy historia nauki jest historią prawdy?* (ss. 479—483), gdzie w zakończeniu czytamy: „Historia nauki, która jest historią ludzkiej działalności i świadomości poznawczej, staje się nie tylko historią sądów i teorii składających się na naukę, ale także i historią ludzi tworzących naukę i wychowywanych przez naukę, ludzi tworzących nauką cywilizację. Staje się więc nie tylko historią poznawania bytu, ale i historią bytu poznawanego i przetwarzanego przez ludzi” (s. 483).

W części czwartej *Zagadnienia oświaty i ruchu związkowego nauczycieli* znajduje się m.in. artykuł Stefana Wołoszyna *Zapomniana rozprawa o nauczycielu* (ss. 541—550). Idzie tutaj o wydaną w Warszawie w 1847 r. książkę *Nauczyciel ze stanowiska moralnego i naukowego*, którego autorem jest Feliks Jezierski (1817—1901), filozof, badacz języka, historyk literatury powszechnej, pedagog, tłumacz i poeta, autor wielu prac naukowych. W zakresie pisarstwa pedagogicznego rozprawa o nauczycielu nie jest jedyną jego pracą: napisał też szereg rozpraw filozoficzno-pedagogicznych w „Przeglądzie Naukowym” i opracował szereg haseł dla *Encyklopedii wychowawczej*.

Z. Br.

¹ Z. Klemensiewicz jest autorem ponad 500 prac. Bibliografię jego publikacji za lata 1922—1961 (do końca lipca), obejmującą 334 pozycje, zestawiała K. Pisarkowa w tomie jego pism *W kręgu języka literackiego i artystycznego* (Warszawa 1961), a za ośmioletni okres od sierpnia 1961 do kwietnia 1969 r., obejmującą 169 prac, opublikowała A. Kałkowska w następnym tomie jego prac *Ze studiów nad językiem i stylem* (Warszawa 1969).